

doordringen

Het is de vertaling van het Hebreeuwse werkwoord, waarvan de stam bestaat uit de medeklinkers ק צ ר / TS W Q. Het werkwoord komt twee keer voor in de Qalvervoeging¹ en vaker in de Hiphilvervoeging en kent ook een aantal afgeleide zelfstandige naamwoorden.

De lexica vermelden als betekenis voor de Hiphilvervoeging van het werkwoord: in het nauw brengen. Maar wat is dan de betekenis van de Qalvervoeging? Uit de beide teksten, waarin deze voorkomt, Job.28:2 en Job.29:6, komt naar voren, dat steen resp. rots koper resp. olie bevatten. Maar ‘bevatten’ is een te vlakke weergave. De steen en de rots *zijn doordrongen van* resp. koper en olie. Zo horen we in het Nederlands de betekenis doorklinken die de lexica, ook op grond van de etymologie, voor dit woord aannemen, n.l. dringen en gedrang. De Hiphilvervoeging betekent dan ‘doordringen tot’.

We gaan nu eerst de teksten na waar deze Hiphilvervoeging voorkomt en daarna de afgeleide zelfstandige naamwoorden.

Deut.28:53,55 en 57:

In alle drie de teksten komt zowel het werkwoord in de Hiphilvervoeging als het zelfstandig naamwoord מְצוֹק/MáTSóWQ (zie hieronder) in dezelfde kontekst voor, de kontekst van de gruwelijke vervloekingen over Israël, in opdracht van Mozes door de Leviëten uitgesproken vanaf twee bergen, gelegen tegenover Gilgal (Deut.11:29) in Kanaän: vanaf de berg Gerizim over de stammen Simeon, Levi, Juda, Issaschar, Jozef(dat zijn Efraim en Manasse) en Benjamin en vanaf de berg Ebal over de stammen Ruben, Gad, Aser, Zebulon, Dan en Naphtali. Daar zullen deze stammen (Deut. 27:11-26) eerst de vloek beamen over ieder die de verhouding tot God en de verhouding tot zijn vader en moeder schendt, die grond van een buurman neemt, die een blinde laat struikelen, die de zorg voor vreemdeling, weduwe en wees weigert, die geslachtsgemeenschap heeft met de vrouw van zijn vader, met een dier. of met zijn zuster, die zich laat betalen om een ander te doden en onschuldig bloed vergiet en deze woorden niet in daden volbrengt. Dan wordt(Deut.28) de zegening uitgesproken over wie hier naar hoort. Daarna de vervloekingen over wie hiernaar niet hoort. Vanaf vs 52 wordt bij ongehoorzaamheid de verovering van het land aangekondigd door een uitermate wreed regiem. De vreselijke honger zal er toe leiden, dat: “jij eet de vrucht van je buik, vlees van je zoonkinderen en dochterkinderen, die aan jou geeft die- JHWH-van-Israël jouw god, bij het in het nauw brengen² en bij het doordringen, waarmee doordringt³ tot jou jouw vijand.”

-
1. GB neemt voor de Qalvervoeging een tweede stamwoord aan met dezelfde medeklinkers. Dat doet ook S.Mandelkern. Het wordt beschouwd als een nevenvorm van het werkwoord יָצַק/JáTSàQ en wordt dus, evenals dit, met “gieten” vertaald. Maar gezien het parallellismus membrorum zowel in Job 28:2 als in Job 29:6 ligt ‘gieten’(o.a. St.V) niet voor de hand. Het NBG vertaalt het in Job.28:2 dan ook met ‘smelten’ en in Job.29:6 met ‘uitgieten’ en dan in de zin van ‘uitstromen’, maar zo raakt de betekenis te ver af van het eigenlijke ‘gieten’, want bij dit ‘metaal gieten’ gaat het erom vloeibaar gemaakt ijzer in een bepaalde vorm te gieten. In Job 28:2 gaat het om de aanwezigheid van koper in steen en in Job 29:6 om de aanwezigheid van een olie-ader in een rots. “Ader” is hier de vertaling van het Hebreeuwse woord פָּלַג/PHèLèG. Dat wordt vaak met ‘beek’ vertaald. Maar het werkwoord, waarvan het wordt afgeleid, betekent zoiets als ‘vertakken’. Wij gaan hier uit van één stamwoord met een Qal - en een Hiphilvervoeging.
 2. Hebr.: מְצוֹר/MáTSóWR, waarin het stamwoord צָר / TS R te herkennen is, dat in veel woorden voorkomt en ‘nauw’ of ‘benauwdheid’ betekent. Dit stamwoord klinkt ook door in de Hebreeuwse naam voor Egypte: מִצְרַיִם/MiTS-RàJieM.
 3. St.V.: u benauwt; NBG: u kwelt; Buber: dich umengt; LXX: θλιψει σε/thlipsei (= jou verdrukt: het Griekse woord θλιψις/thlipsis is in het NT het grote woord voor verdrinking, zoals het b.v. te vinden is in

De slotwoorden van deze tekst komen letterlijk terug in Jer.19:9, maar hier wordt over een concrete situatie gesproken, n.l. de verwoesting van Jeruzalem.

Jes.29:2:

en door dring ik(JHWH) tot Ariëel(een naam voor Jeruzalem, een woord dat klinkt als ‘leeuw gods’, maar ook met ‘hard’ associeert).

Jes.51:13:

... en dan schrik jij steevast al de dag vandaan van de vertegenwending van de gloed van de doordringende ... en waar is de gloed van de doordringende?

Job.32:18:

Ja vol ben ik van woorden, de geestwind doordringt mij mijn buik.

Uit deze tekst blijkt waar het in dit Hebreeuwse werkwoord omgaat. De vertaling ‘benauwt’(St.V.) doet daaraan niet voldoende recht. Dat beseften ook de vertalers van het NBG; zij vertalen hier ‘de geest in mijn binnenste dringt mij’. Maar uit het vervolg blijkt, dat deze Hebreeuwe woorden een nog sterkere lading hebben:

vs 19: Kijk-eens mijn buik: als wijn niet geopend werd hij, als nieuwe darmzakken splijt hij.

vs 20: ik wil inbrengen⁴ en opluchten⁵;

ik ben aan ‘t openen mijn lippenpaar en mij aan’t toebuigen⁶.

De zelfstandige naamwoorden **צֹרֵק**/TSoeWQ(mannelijk) en **מְצֹרֵקָה**/TSoeWQáH (vrouwelijk) betekenen : doordrongenheid.

Jes.8:22:

... en kijk-eens benauwdheid en duisternis en donkerte van doordrongenheid.⁷

Jes.30:6:

In een land van benauwdheid en doordrongenheid.

Spreuken 1:27:

.... bij het komen op jullie van benauwdheid en doordrongenheid.

De zelfstandige naamwoorden **מְצֹרֵק**/MàTSoeWQ(mannelijk)⁸ en **מְצֹרֵקָה**/MàTSoeWQáH(vrouwelijk) betekenen ‘het doordringen’ of ‘de doordringing’.

Deut.28:53,55, en 57 en Jer.19:9 Deze teksten werden hierboven al besproken.

I Sam.22:2:

En dan verzamelen zich bij hem(David) alle man van de doordringing...

Ps.119:143:

Matth.24:21. Toch is dit Griekse woord meestal de vertaling van het Hebreeuwse **צָר** / TSàR, dat benauwdheid betekent); Vulgata: opprimet(=onderdrukt). In al deze vertalingen functioneren de Hebreeuwse woorden als synoniemen. Maar de twee gebruikte Hebreeuwse woorden duiden op een voortgaand proces: op het ‘in het nauw brengen’ volgt het ‘doordringen tot’. Maar ‘doordringen tot’ kan ook volgen op ‘vragen’ of op een andere vorm van intense belangstelling.

4. Hebr. **דִּבְרֵי**/DiBBÉR, dat meestal met spreken wordt vertaald maar zie nr 14.

5. Hebr.: hier staat het werkwoord **רָוַח**/RáWàCH, waarvan het bekende woord **רוּחַ**/RoeWàCH is afgeleid dat we hier met ‘geestwind’ vertalen, maar waarvan de betekenis beter te omschrijven is met bewegende en in beweging brengende lucht. Het werkwoord betekent in de Hiphilvervoeging: de lucht krijgen van. De Qalvervoeging, die velen van een ander stamwoord afleiden, leiden wij ook van hetzelfde werkwoord af en kan met ‘opluchten’ weergegeven worden.

6. Hier staat het grote Hebreeuwse werkwoord **עָנָה**/'áNáH, dat in de lexica meerdere van elkaar onderscheiden vertalingen krijgt, o.a. zoals hier ‘antwoorden’, maar dat wij consequent met ‘zich toebuigen’ vertalen.

7. Deze Hebreeuwse constructie betekent: doordrongen donkerte; vergelijk b.v. een man van gerechtigheid: een rechtvaardige man.

8. De lexica vermelden hier nog het zelfstandige naamwoord **מְצֹרֵק**/MàTSoeWQ. De vertaling luidt ‘zuil’ of ‘fundament’ Het komt twee keer voor:

in I Sam.2:8: daar kan het vertaald worden met ‘ de doordringplekken’ van het land;

en in I Sam.14:5: daar gaat om een rotspunt “doorgedrongen” vanuit het Noorden.

Benauwdheid en doordringing vinden mij...

Ps.107:6, 13,19,28

En Hij(JHWH) verlost/voert hen vandaan uit hun doordringingen

Ps.25:17:

De doordringingen van mijn hart.

Zeph.1:15:

Hier gaat het over de dag waarop God gericht zal oefenen over de dikgeworden leiders. Het zal voor hen een “dag van benauwdheid en van doordringing” zijn.

Telkens treffen we hier de combinatie aan van de woorden benauwdheid en doordringing. Met het eerste begrip wordt de druk van buitenaf aangeduid, met het tweede begrip innerlijke geraaktheid

Het zelfstandig naamwoorden מוֹצֵק/MoeWTSáQ. Het betekent: ‘het door(ge)drongene’.

Het komt voor in:

Jes.8:23:

Ja geen donkerte voor haar die een (ervan) doordrongene is

en in Job.36:16:

Waarlijk hij lokt je vandaan uit de benauwdheid: een wijsheid geen doorgedrongene op haar drukplek.

Terug naar de geschiedenis van Simson. In Ri.14:17 lezen we:

En dan weent zij op hem de zevende van de dagen waarop geschiedt voor hen het drinkmaal en dan geschiedt't op de dag de zevende: en dan legt hij 't voor aan haar , ja zij dringt door tot hem⁹. De twee delen van het tweede versdeel(na de dubbele punt) staan ten opzichte van elkaar nevenschikt. Er is gelijktijdigheid van zijn voorleggen en haar doordringen. Door zijn voorleggen kan zij doordringen¹⁰. Die beiden komen bij elkaar en tot elkaar.

Dat de Filistijnse daarna alles voorlegt aan de zoonkinderen van haar volk, doet daaraan niets af; dat heeft te maken met het levensgevaar waarvan Simson niets wist en wat zij hem niet kon vertellen, omdat zij wist dat zij beiden - menselijkerwijs gesproken - ook dan niet aan de wraak ontkomen konden.

Zij was tot Simson doorgedrongen en zij was voor Simson geen bedreiging, maar een vervulling en hij deelde nu met haar het bestaan van Israël, dat de liefde kon realiseren, dat is honing maken, omdat de dreiging vanwege de geestwind van die-JHWH- van-Israël niets vermocht, de leeuw was dood.

In Ri.16:16 lezen we:

En dan geschiedt't ja zij(Delilah) dringt door tot hem met haar inbrengen al de dagen en dan neemt zij hem voor zich in en dan wordt afgeknot zijn lichaamziel om te sterven.

Hier gaat het doordringen van Delilah vooraan. Zij doet dat met haar DeBáRieJM, d.w.z. met wat zij inbrengt met woorden en gedragingen. Zij neemt hem voor zich in.

In zo'n omgang kan niemand zich anders voordoen dan men is. Zij IS innemend!¹¹ Simson laat zijn lichaamziel¹² door haar afknotten¹³. Dit woord wordt in het Hebreuws ook gebruikt voor 'oogsten' en oogsten¹⁴ is 'knotten' van het gewas. Er kan ook vertaald worden: en dan knot (oogst) zij (Delilah) zijn lichaamziel om te sterven. Simson weet direct als Delilah tot

9. De vertalingen luiden hier vanaf de LXX 'zij perstehem'. Ook Naastepad kiest ervoor. J.Kim(o.c. p.262) licht zelfs aldus toe: "Samson was "stung" by the "bee", which had produced "honey" for him,as JHWH had warned".

10. Denk aan de betekenis die het Nederlandse woord 'be-grijpen' heeft gekregen.

11. Zie de bespreking van dit Hebreeuwse woord bij nr 70

12. Zie de bespreking van dit woord bij nr 71.

13. Zie de bespreking van dit woord bij nr 72.

14. Het Nederlandse woord 'oogsten' is een verbastering van 'augustussen', want augustus is de oogstmaand.

hem doordringt, en nog eerder dan zij, dat hij ster- ven zal. Het voorleggen van het geheim van zijn nazireeërschap staat in het teken van zijn sterven. Hij zal zich nu niet redden en zo zal hij Delilah niet overleveren aan de wraak van de Filistijnse tyrannen.